

BUITENKANS

MAGAZINE OVER HET PLATTELAND
VANDAAG EN MORGEN

EEN UITGAVE VAN DE
VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ
JAARGANG 2 | NUMMER 4 | DECEMBER 2012

Interview met Toon Denys (VLM) over
eerste Vlaamse plattelandsbeleidsplan

**“We willen
inspireren,
niet betuttelen”**

Sterkmaker

Nu *Buitenkans* zo kort voor de jaarwisseling verschijnt, zou ik graag al mijn medemensen toewensen dat ze regelmatig of dagelijks, naargelang de behoefte, een portie inspirerend platteland kunnen opsnuiven. Ik wens ook een blijvend plattelandsgevoel toe aan stichter-bezieler en ondertussen oud-hoofdredacteur van *Buitenkans*, Jan Mosselmans.

Als kind hield ik heimelijk van het chanson van Wim Sonneveld over 'het tuinpad van mijn vader'. Het lied roept de sfeer op van een platteland waarbij je prachtige, nostalgische films kunt fantaseren. Een platteland waar alles traag gaat en waar veel bewoners onwetend maar o zo puur zijn. Bij het lezen van deze *Buitenkans* stel je vast dat het platteland zijn imago van oubolligheid heeft afgeschud. Het platteland is hip geworden. Veel plattelandsregio's werken een eigen marketingplan uit en spelen daarbij zelfbewust hun eigen identiteit uit. Plattelandsbewoners voelen zich geen tweederangsburgers *van den buiten* meer. Ze zijn Scheldeheld of leiden een hightechtuinbouwbedrijf. Ze kunnen net als in de stad aan cohousing doen, lid worden van een LETS-groep of contact zoeken met hun burens via het sociale netwerk Streetpage. Innovatie troef op het platteland!

Eenzijds zijn de verschillen tussen stad en platteland vervaagd. Anderzijds – en misschien net daarom – willen we al het goede van het platteland koesteren en versterken. Dat verlangen krijgt nu een fundament op beleidsniveau: het Vlaamse plattelandsbeleidsplan. Als dat geen sterkmaker is om 2013 mee te beginnen.

Veel leesplezier!
Karolien Bracke
Hoofdredacteur

COLOFON

BUITENKANS is een magazine over het Vlaamse platteland (sbeleid) uitgegeven door de Vlaamse Landmaatschappij | **Verantwoordelijke uitgever:** Toon Denys, gedelegeerd bestuurder | **Hoofdredactie:** Karolien Bracke | **Redactie en concept:** Pantarein | **Vormgeving en druk:** Artoos Communicatie | **Redactieadres:** Gulden Vlieslaan 72, 1060 Brussel, tel. 02 543 72 00, buitenkans@vlm.be | De meningen die derden in dit magazine vertolken, vallen buiten de verantwoordelijkheid van de VLM | **Copyright beelden:** p. 1, 7, 16: Bart Lasuy - p. 4, 5: RLRL - p. 6, 11, 19, 20: Vilda, Yves Adams - p. 7: Buiten-beeld, Arno ten Hoeve - p. 8, 22, 23, 27: Buiten-beeld, Otto Kalkhoven - p. 10, 11: De Lijn - p. 13, 15: VLAM - p. 18: KLJ, Toerisme Berlare - p. 19: Tom Linster - p. 22: Buiten-beeld, Han Bouwmeester, Luc Hoogenstein - p. 26: Cohousingplatform, Steven De Rie | **Werkten mee aan dit nummer:** Karlien Claeys, Leen De Neve, Carolien De Wilde, Dirk Gijssels, Stefanie Holvoet, Bart Lasuy, Sarah Lourdaux, Katelijne Norga, Wouter Rombouts, Jan T'Sas en Rebekka Veeckman

Hoe maak je andere beleidsdomeinen en de verschillende bestuursniveaus warm voor het platteland? En hoe betrek je hen bij een Vlaams plattelandsbeleidsplan? "Niet door te betutelen", zegt Toon Denys, gedelegeerd bestuurder van de VLM. "Wel door te inspireren."

13

Innovatie Glastuinbouw

Warmtekrachtkoppeling, natuurlijke bestuiving en energie uit biomassa: de Vlaamse glastuinbouwwereld staat op een keerpunt. Ontdek hoe twee tomatenbedrijven voor de toekomst kozen en zich vestigden in de eerste glastuinbouwzone van Vlaanderen. **p. 13**

Eerste Vlaamse plattelandsbeleidsplan

Hoe ga je om met actuele problemen rond armoede, mobiliteit en wonen op het platteland? Kan dat op dezelfde manier als in een stad? Het nieuwe Vlaamse plattelandsbeleidsplan geeft hiervoor een eerste aanzet. Het wil zoveel mogelijk mensen en instanties gevoelig maken voor de eigenheid van het platteland. Is de Vlaamse overheid er klaar voor? **p. 6**

Portret Lieve Verfaillie

Lieve Verfaillie bemiddelt bij onteigeningen. Ze weet wat het is om met slecht nieuws om te gaan. Een hondensiel, denk je? "Nee, gaandeweg zien mensen in dat ik kan helpen." **p.16**

Scheldehelden Heldendaden

Negen innovatieve Scheldehelden moeten ervoor zorgen dat leven, wonen en werken rond de Schelde weer een stukje aangenameer wordt. **p. 20**

Actueel Betere waterkwaliteit

De VLM en het Coördinatiecentrum voor Voorlichting en Begeleiding van duurzame Bemesting (CVBB) slaan de handen in elkaar om met de landbouwers de waterkwaliteit in Vlaanderen te verbeteren. **p. 24**

Lees BUITENKANS online en blog mee via www.vlm.be

Cultuurland

De stille getuigen van de Rupelstreek **p. 4**

Mobiliteit

Hoe is het met de basismobiliteit op het platteland gesteld? **p. 10**

Platteland 2.0

Korte berichten over het wereldwijde platteland in Vlaanderen **p. 18**

5 X samen voor de buurt

Buren steken samen de handen uit de mouwen **p. 26**

DE STILLE GETUIGEN VAN DE RUPELSTREEK

De Rupelstreek staat symbool voor kleiontginning en baksteenindustrie. Stille getuigen herinneren nog aan dat rijke verleden: houten droogloodsen en reusachtige schoorstenen flankeren enorme kleiputten. Om dat erfgoed weer zijn oude pracht te geven nam Regionaal Landschap Rivierenland het voortouw in de restauratie van de poortmuur van steenbakkerij De Beukelaer.

Eeuwenlang werd er klei ontgonnen in de Rupelstreek. De overgebleven steenbakkerijen getuigen daar nu nog van.

Vandaag kun je in de Rupelstreek genieten van het steenbakkerijfgoed, de talloze oude scheepswerven en de wonderbare natuur die de kleiputten heroverde. Maar vele restanten liggen er verwaarloosd bij en raken in verval. Dat lot dreigde ook voor de poortmuur van de vroegere steenbakkerij De Beukelaer. Die poort dateert uit 1938-1940 en gaf toegang tot een vlakke vol loodsen, met tussenin ruimte waar de bakstenen gebakken en gedroogd werden. Regionaal Landschap Rivierenland, de provincie Antwerpen en de gemeenten Boom en Rumst restaureerden de poortmuur. Ook het ijzeren hek werd hersteld. Boven aan de muur prijken opnieuw de witte letters met de bedrijfsnaam.

Keuvelen

Ook 'de lein van Terhagen', een ijzeren reling tussen Rumst en Boom, kreeg een opknapbeurt. De overblijfselen ervan zie je langs beide kanten van de poortmuur. De lein werd in 1898-1905 gebouwd en scheidde het voetpad van de lagergelegene ontginningsgronden. Ze moest voorkomen dat mensen of goederen in de diepte zouden terechtkomen. Maar er was meer: op warme zomerdagen hing de *locals* graag tegen de leuning om gezellig te keuvelen. Met de restauratie komt die brok cultuur weer tot leven.

De renovatie kwam tot stand in samenwerking met het Erfgoed- en Landschapshuis Rupel en past in het Strategisch Project Rupelstreek.

www.rlrl.be

BELEIDSTHEMA PLATTELAND OP DE KAART GEZET

An aerial photograph of a rural village in a flat landscape. The village features a prominent church with a tall spire on the left side. The surrounding area is a patchwork of green and yellow fields, with some buildings and a road visible. The sky is clear and blue.

Hoe ga je om met actuele problemen rond armoede, mobiliteit en wonen op het platteland? Kan dat op dezelfde manier als in een stad? Het nieuwe Vlaamse plattelandsbeleidsplan geeft hiervoor een eerste aanzet. “We willen zoveel mogelijk mensen en instanties gevoelig maken voor de eigenheid van het platteland”, zegt Toon Denys, gedelegeerd bestuurder van de VLM. Is de Vlaamse overheid er klaar voor?

| **Toon Denys** |
Gedelegeerd
bestuurder VLM

Waarom heeft het Vlaamse platteland een eigen beleidsplan nodig?

“Het platteland heeft zijn eigen uitdagingen. Al enige tijd leeft de bezorgdheid dat er geen algemeen kader bestond om over die specifieke problemen na te denken en om strategieën voor het platteland te ontwikkelen. Elke sector keek wel apart naar het platteland, maar vooral vanuit de eigen bekommernissen. Door die ‘verkokering’ bleef een aantal problemen onder de radar. Het plattelandsbeleid kijkt zo horizontaal mogelijk en streeft ernaar zoveel mogelijk sectoren mee te nemen die een functie hebben op het platteland. Dat overkoepelende plattelandsbeleid zoekt naar oplossingen en opportuniteiten voor landbouw, leefmilieu en natuur, maar heeft ook oog voor de kansen en knelpunten op het vlak van welzijn, jeugd, economische bedrijvigheid, wonen, noem maar op.”

“Armoedebeleid bijvoorbeeld richt zich klassiek vooral op steden, maar ook op het platteland komt – vaak verdoken – armoede voor. Dat moeten we op maat aanpakken. Het Vlaamse platteland heeft bijvoorbeeld ook een typische mobiliteitsproblematiek. Denk aan het sluipverkeer, de functionaliteit van wegen en het begrip ‘trage weg’. De problematiek van zonevreemde economische bedrijvigheid op het platteland is ook heel actueel. Het zijn maar enkele voorbeelden die aantonen dat we een open, beleidsoverschrijdende visie op het platteland nodig hebben. Het Vlaamse plattelandsbeleidsplan wil op die behoefte inspelen.”

“We willen elk beleidsdomein een stukje platteland meegeven”

Hoe verhouden de acties in het plattelandsbeleidsplan zich bijvoorbeeld tot het landbouwbeleid, een beleidsdomein dat zich helemaal op het platteland bevindt?

“Het plattelandsbeleidsplan is een horizontaal actieprogramma, dat de structuren en instellingen binnen de Vlaamse overheid overschrijdt. Maar dat betekent niet dat we het volledige Vlaamse beleid dat invloed heeft op het platteland, willen vatten. We moeten juist inzetten op complexe of innoverende plattelands thema’s: onderwerpen waarbij het werkelijk aankomt op samenwerking tussen de beleidsdomeinen en met de verschillende plattelandsactoren.”

“Het is zeker niet onze bedoeling om in de plaats te treden van eender welk ander plan of beleidsdomein. We bieden het instrument aan, maar leggen het niet op. Met het plattelandsbeleidsplan willen we vooral inspireren, met een open vizier alle actoren gevoelig maken voor de eigenheid van het platteland. Het plan zou hen moeten prikkelen om

over de grenzen van hun beleidsdomein te kijken en de krachten te bundelen. Onze bedoeling is dat het plattelandsbeleidsplan uitgroeit tot een leidraad voor andere beleidsdomeinen, om waar mogelijk plattelandsaccenten te leggen in hun beleid.”

Het plattelandsbeleidsplan zit al even in de pijplijn. Waarom zo’n uitgebreid voortraject?

“Het Vlaamse plattelandsbeleid is een redelijk jong beleidsveld. We zijn in 2005 dan ook van een blanco blad begonnen. Het project ‘Plattelandsbeleid, een gezamenlijk innovatieproces’ resulteerde in 2009 in een eerste discussietekst, die overhandigd werd aan de Vlaamse regering. In zijn beleidsnota engageerde minister-president Kris Peeters, die ook minister is van het Plattelandsbeleid, zich om het actieplan te concretiseren en te starten met de uitvoering. De VLM werd gevraagd om dat proces te coördineren en te faciliteren. Maar dat willen we niet alleen doen. Bij het uitwerken van het horizontale actieprogramma hebben we heel bewust zoveel mogelijk

relevante beleidsdomeinen en bestuursniveaus betrokken, op verschillende tijdstippen.”

“Dit voorjaar nog organiseerden we denktanks met gemeenten en provincies om het plan af te stemmen op hun verwachtingen. Dat deden we ook met het oog op de integratie van het Vlaamse plattelandsbeleid in de meerjarenplannen, die lokale besturen vanaf 2014 zullen opmaken. De lokale besturen konden aangeven welke thema’s ze in het plattelandsbeleid graag aan bod zouden zien komen, wat volgens hen de kansen en knelpunten zijn, hoe ze hun rol in het plan kunnen spelen. Dankzij dat voortraject is de tekst verrijkt, heeft hij een draagvlak gekregen en is hij klaar om ermee aan de slag te gaan. De lokale besturen kunnen zich straks door het plan laten inspireren om een eigen, gebiedsgericht plattelandsbeleid te ontwikkelen.”

Het Vlaamse plattelandsbeleidsplan heeft verbanden met vele beleidsdomeinen. Hoe maken jullie die kruisbestuiving concreet?

“Binnen de Vlaamse overheid investeren we volop in contacten met andere beleidsdomeinen: zowel de domeinen die al heel vertrouwd zijn met de specifieke uitdagingen van het platteland, als die waarbij dat minder het geval is. Door die brede en open benadering hopen we ook op enthousiasme bij de uitwerking van het plan. Neem bijvoorbeeld het woonbeleid. Door de gezinsverdunding op het platteland zien we tegenwoordig een forse behoefte aan kleine woonwoningen. Tegelijk ontstaan er heel nieuwe woonvormen, zoals cohousing en kangoerewonen. Als we die behoeften en prikkels vanuit het woonbeleid in het plattelandsbeleidsplan kunnen opne-

men, dan vergroot dat de aandacht voor de plattelandspecifieke problemen in Vlaanderen. Zo willen we samenwerken met zoveel mogelijk beleidsdomeinen om meer aandacht te hebben voor het platteland in Vlaanderen.”

Het Vlaamse plattelandsbeleidsplan wil de relevante thema’s van het platteland zichtbaar en bespreekbaar maken. Hoe moet dat gebeuren?

“Het IPO is hét forum waar verschillende beleidsdomeinen en bestuursniveaus samen met het middenveld in dialoog gaan om plattelandspecifieke items te bespreken. Het IPO formuleert beleidsaanbevelingen en -adviezen, verricht voorbereidend onderzoek, organiseert studiedagen en zoekt via projectoproepen naar vernieuwende praktijkvoorbeelden. De afgelopen jaren zette het IPO projecten op rond volkstuinen, agrarische architectuur, zorg op het platteland, ... Bepaalde thema’s vergen nader onderzoek en studiewerk. Vanuit het Vlaamse platform voor plattelandsonderzoek, afgelopen zomer opgericht op initiatief van minister-president Kris Peeters, zullen de Vlaamse overheid, universiteiten, onderzoeksinstituten, hogescholen en praktijkcentra specifiek gaan samenwerken rond plattelandsonderzoek. Zo moeten kennis en kunde tussen onderzoek, praktijk en de verschillende sectoren op het platteland beter doorstromen.”

“Die kennis willen we ook verzilveren op het terrein. In onze gebiedsgerichte plattelandsprojecten bijvoorbeeld, zoals

in de Vlaamse Rand of de Merode. We zetten hier in op *quick wins*, die snel resultaat opleveren, maar ook aan een duurzaam draagvlak timmeren voor het gebied. Ook de plattelandsprojecten van provincies, gemeenten en andere actoren, onder meer via het PDPO-programma, kunnen meeliften met de dynamiek die het Vlaamse plattelandsbeleid creëert.”

“Om problemen op het platteland op te lossen en te kunnen inspelen op kansen, hebben gemeenten middelen nodig. Plattelandsgemeenten hebben het financieel vaak moeilijk, omdat ze uitgestrekt zijn en veel wegen moeten onderhouden, maar weinig inwoners tellen om dat te helpen betalen. Het aangekondigde Plattelandsfonds, dat plattelandsgemeenten die dat het meest nodig hebben financieel ondersteunt, is voorlopig uitgesteld. Maar het blijft wel op de politieke agenda staan. Een onderzoek door de KU Leuven heeft een reeks beleidsaanbevelingen opgeleverd om de bestuurskracht van de Vlaamse plattelandsgemeenten op te krikken.”

Krijgt dit plattelandsbeleidsplan nog een vervolg?

“Dit plan is inderdaad geen eindpunt. Het is een dynamische beleidstool, die we elke legislatuur willen actualiseren met nieuwe kennis en actuele maatschappelijke trends op het platteland. Via het IPO houden we de vinger aan de pols. Ook gemeenten en provincies blijven betrokken. Samenwerking is het codewoord om van de ontwikkeling van het platteland een succes te maken. Dit plan kan hiervoor een lans breken.”

KNOKKEN OM DE EIGENHEID VAN HET PLATTELAND TE AGENDEREN

| Lies Laridon |
*Burgemeester
van Diksmuide*

“Het Plattelandsbeleidsplan is erg belangrijk voor een gemeente als Diksmuide. Het platteland en de plattelandsgemeenten verkeren in een specifieke situatie, met een heel eigen problematiek. Er worden altijd beleidsplannen gemaakt voor de grote steden. Het is hoog tijd dat er aandacht komt voor gemeenten op het platteland.”

“Er is evenwel een groot onevenwicht tussen de financiële mogelijkheden van plattelandsgemeenten en de verwachtingen van de mensen die er wonen. Zo is er nog heel wat werk aan de kwaliteit van woningen. Ook de eenzaamheid op het platteland is een groot probleem, door de grote fysieke afstanden en de

beperkte mobiliteit. De oplossing voor het platteland, ook te vinden in het plattelandsbeleidsplan, is dat we structuren in het leven roepen om aan dat soort problemen te verhelpen. Maar dat alles vergt geld en middelen.”

“Een van de belangrijkste concrete oplossingen is dat het Plattelandsfonds erdoor komt. Dat zal meer ademruimte geven, onder meer voor zorg en infrastructuur. Het is dus constant knokken om de eigenheid van het platteland en de dorpen onder de aandacht te brengen. Met het plattelandsbeleidsplan proberen we hierin verandering te brengen.”

| Tinne Van Looy |
*Plattelandscoördinator
provincie Antwerpen*

“Als provincie zijn wij blij dat het platteland als beleidsthema nogmaals door Vlaanderen op de kaart gezet wordt. ‘Platteland’ is voor ons een zeer ruim begrip, gaande van ruraal ondernemerschap over hoeve- en streekproducten tot het vrijwaren van de open ruimte, waarin verschillende spelers actief zijn. De geïntegreerdheid en gebiedsgerichtheid van het beleidsveld platteland staan voor ons centraal. We vonden het daarom zeer positief dat we heel vroeg betrokken werden bij de opmaak van het Vlaamse plattelandsbeleidsplan. We zullen dat document zeker vertalen naar onze provinciale plattelandsbeleidsplannen met eigen provinciale accenten en actiepunten.”

| Hilde Luyts |
*Agentschap
Wonen-Vlaanderen*

“Alle gemeenten hebben vanuit het decreet Grond- en Pandenbeleid de opdracht gekregen om tegen 2020 hun patrimonium aan sociale woningen aanzienlijk uit te breiden. Voor vele plattelandsgemeenten is dat het moment om een inhaalbeweging te maken, omdat ze in het verleden te weinig hebben ingezet op sociaal wonen. Dat punt brachten we onder de aandacht in het overleg over het plattelandsbeleidsplan. We signaleerden ook het fenomeen van de vaak problematische kwaliteit van de huisvesting voor buitenlandse tijdelijke werknemers. Het plattelandsbeleid is een prima uitvalsbasis om over oplossingen voor dat soort nieuwe problemen na te denken.”

| An Van Cauwenberghe |
*Departement Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin*

“Het plattelandsbeleidsplan heeft aandacht voor armoede. Dat is nodig, want ook op het platteland is er armoede: bij zelfstandigen, bij oudere mensen die verstoken zijn van hulpinstanties, bij mensen die minder mobiel zijn, bij jonge mensen met kinderen, ... Specifieke acties voor de bestrijding van plattelandsarmoede zijn ook opgenomen in het Vlaamse Actieprogramma Armoedebestrijding. De doelstellingen van dat plan lopen over alle Vlaamse bevoegdheidsdomeinen heen. Belangrijk is dat elke minister, met de hulp van een aandachtsambtenaar – ook het beleidsveld platteland heeft er één – in de gaten houdt welke consequenties zijn beleid heeft voor de armoede.”

| Sarah De Meyer |
*Agentschap
Onroerend Erfgoed*

“Het plattelandsbeleidsplan biedt de kans om de kwaliteitszorg op het platteland op de agenda te zetten. Respect voor de erfgoedwaarden maakt daar onlosmakelijk deel van uit. Samen met het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) willen we de sectorale beheerplannen die voor de beschermde landschappen worden opgesteld, integreren in één instrument. Samen met de VLM werken we ook aan een pakket van beheerovereenkomsten. Dat die acties zijn opgenomen in het plattelandsbeleidsplan, geeft een nieuwe dimensie aan de beleidsintenties van onze eigen voogdijminister en plaatst ze in een breder perspectief.”

Hoe veilig zijn de fiets- en autowegen op het platteland? Hoe is het met de basismobiliteit op het platteland gesteld? Hoe pakken lokale besturen het sluipverkeer aan en welke gemeenten zijn de kampioenen van de trage wegen? *Buitenkans* spit in een minireeks een aantal hete hangijzers rond mobiliteit op het platteland uit. In dit nummer: hoe verplaatsen plattelandsbewoners zich?

“BASISMOBILITEIT IS ONTOEREIKEND VOOR HET PLATTELAND”

“Het platteland is beter te bereiken dan Brussel in het spitsuur.” Een boutade, maar zit er ook een grond van waarheid in? Qua basismobiliteit moet de Vlaamse buiten zeker niet onderdoen voor het platteland in bijvoorbeeld Frankrijk of Groot-Brittannië. Toch verplaatsen plattelandsbewoners zich nog altijd meer met de auto dan stedelingen. Wat zijn de alternatieven? En wat als je geen auto hebt?

Drie kwart van de Vlamingen hoopt tegen 2050 minder de auto te moeten gebruiken. Dat blijkt uit een enquête in het kader van de ontwikkeling van het Beleidsplan Ruimte, waarin gepeild werd hoe Vlaanderen er in 2050 zal uitzien. 77 procent van de ondervraagden hoopt ook dat werk, sport, scholen en winkels dan dichterbij huis kunnen én rekent erop dat de auto minder dominant zal zijn door grote investeringen in het openbaar vervoer.

3,2 verplaatsingen per dag

Onze bezorgdheid over mobiliteit is groot. Van pendelen en files willen we in 2050 af. 62 procent van de ondervraagden vindt dat winkels, kantoren en scholen zoveel mogelijk in de buurt van de woonplek moeten liggen. 77 procent wil zelfs dat winkels, werk, sport en scholen op wandel- en fietsafstand liggen en 72 procent wil pendelen afbouwen door telewerk te promoten of wonen en werken dichterbij elkaar te brengen. Bovendien denkt 77 procent dat er in 2050 meer geïnvesteerd zal worden in openbaar vervoer, vindt 62 procent dat stadscentra autovrij moeten zijn en wil 64 procent niet dat bij heraanleg van wegen meer aandacht gaat naar auto's.

Terug naar 2012, naar het Vlaamse platteland. Daar verschilt de situatie nog sterk van het streefbeeld voor 2050. “Plattelandsbewoners verplaatsen zich vandaag nog vaker dan stedelingen om voorzieningen te bereiken en deel te nemen aan het maatschappelijke leven”, zegt **Davy Janssens** van het Instituut voor

Mobiliteit (IMOB) in Hasselt. Het IMOB voert het jaarlijkse verplaatsingsonderzoek uit in opdracht van de Vlaamse overheid. “De Vlaming verplaatst zich gemiddeld 2,8 keer per dag. Afhankelijk van de woonplaats zijn er wel verschillen. Mensen die in gemeenten als Deinze, Leper, Lier, Dendermonde of Knokke-Heist wonen – in zogenaamde kleinstedelijke gebieden – verplaatsen zich frequenter dan inwoners van een stad, gemiddeld zo'n 3,2 keer per dag. En: hoe stedelijker men woont, hoe duurzamer men zich verplaatst.”

Bus én belbus

Dat plattelandsbewoners vaker de auto nemen dan stadsbewoners, weerspiegelt zich ook in de cijfers van de Mobiliteitsraad over het autobezit in Vlaanderen. Het aantal auto's per huishouden bedroeg in 2006 0,83 in grootstedelijk gebied, 0,79 in stedelijk gebied, 1,08 in kleinstedelijk gebied en 1,20 in het buitengebied (*Mobiliteitsrapport 2011*). Ook in Nederland is een tweede (en derde) auto vooral een fenomeen van het platteland: ruim een op de drie huishoudens bezit er meerdere auto's (Harms, 2008). Probleem: dat koning auto nog steeds het platteland regeert, staat haaks op het mobiliteitsbeleid van de Vlaamse overheid. Dat beleid streeft meer duurzaamheid na en huldigt het STOP-principe: zoveel mogelijk Stappen, Trappen (fiets) en het Openbaar en collectief vervoer gebruiken, en pas daarna de Personenwagen inzetten.

Voor de wat langere afstanden – en die zijn eigen aan wonen op het platteland –

is wandelen of fietsen niet de meest handige vervoerswijze. Een goed uitgebouwd openbaar vervoer is dus zeker op het platteland erg belangrijk. De afgelopen tien jaar heeft Vlaanderen heel wat geïnvesteerd in het aanbod van openbaar vervoer, ook uit sociale overwegingen. Sinds 2001 is basismobiliteit in alle woongebieden in Vlaanderen een recht. Wie in woongebied woont, moet op minder dan 750 meter een bushalte vinden. Op het platteland rijdt daar in de piekuren om het half uur een bus voorbij; in de daluren is dat elk uur. Om ook in dunbevolkte gebieden een kostenefficiënt vervoer aan te bieden, werkt De Lijn daar vooral met belbussen. Die rijden alleen op aanvraag, hebben weliswaar een vaste dienstregeling, maar geen vaste route, en stoppen alleen aan haltes van De Lijn die op voorhand werden aangevraagd bij de belbuscentrale. Momenteel zijn er in het Vlaamse buitengebied meer dan 120 belbusgebieden.

Besparingen

Het resultaat van al die inspanningen mag er zijn: 90 procent van de woonzones heeft vandaag een gegarandeerd basisaanbod aan openbaar vervoer. Waar ligt de resterende 10 procent, die geen basismobiliteit heeft? **Marc Nuytemans** van De Lijn: “Het gaat vooral om afgelegen woonzones in landbouwgebieden. Door de verspreide bebouwing is het moeilijk om die zones efficiënt te groeperen in een (bel)buslijn. Die gebieden liggen een beetje verspreid over heel Vlaanderen. Om ook die gebieden te bedienen, is extra budget nodig. Sinds de besparingsrondes in 2010 en 2012 is het trouwens al een

Dat koning auto nog steeds het plat- teland regeert, staat haaks op het mobi- liteitsbeleid van de Vlaamse overheid

hele uitdaging om louter de bestaande basismobiliteit in stand te houden.”

De aangekondigde besparingen bij De Lijn lokten deze zomer nog fel protest uit in de Westhoek. Er werd voorgesteld om diverse lijnen te schrappen en in heel wat regio's zou het aantal belbusritten halveren. Slecht nieuws voor de inwoners van afgelegen landelijke gemeenten, die sowieso al zijn aangewezen op de belbus, omdat het aanbod van vaste streeklijnen in die regio beperkt is. De Lijn stelde daarop haar besparingsplannen voor de regio bij. Frequent gebruikte belbuslijnen blijven bestaan, net als het meest gevraagde belbusaanbod op marktdagen.

Vervoersarmoede

10 procent van Vlaanderen beschikt nog niet over basismobiliteit. En dat zijn precies de gebieden die gevoelig zijn voor een mobiliteitsachterstand. Vervoersarmoede op het platteland: het bestaat wel degelijk. Dat blijkt uit een studie van de VUB, die in opdracht van de Vlaamse overheid de sociale effecten van basismobiliteit in niet-stedelijke gebieden onderzocht. De conclusie luidt dat wie niet in woongebied leeft, buiten de regelgeving rond basismobiliteit valt. Dat vervoersarmoede vooral inwoners van rurale gebieden treft, is dus niet verras-

send. In de Westhoek alleen al zouden zo'n 45.000 huishoudens aan vervoersarmoede lijden. Voor verplaatsingen zijn zij vaak aangewezen op hun sociale netwerk.

Vervoersarmen zijn de doelgroep van de Minder Mobielen Centrales (MMC), die OCMW's, gemeenten en andere organisaties over heel Vlaanderen hebben opgericht. Het concept: vrijwilligers vervoeren mensen met een laag inkomen en beperkte mobiliteit naar de kapper, de winkel of brengen hen naar familie. **Ginette Ongaet**, projectmedewerker Minder Mobielen Centrales: "Eind 2011 telden we verspreid over heel Vlaanderen 230 Minder Mobielen Centrales. 2.600 vrijwilligers helpen 30.000 mensen dagelijks op weg. De Minder Mobielen Centrales bieden een antwoord op het gebrek aan openbaar vervoer in afgelegen gebieden. Maar bovenal helpen onze vrijwilligers mensen voor wie het openbaar vervoer geen uitkomst biedt: ze zijn niet meer goed te been en hebben een helpende

hand nodig. Onze vrijwilligers helpen hen bij het in- en uitstappen en begeleiden hen mee naar binnen. In die zin zijn de Minder Mobielen Centrales een noodzakelijke aanvulling op het openbaar vervoer.”

Woon-werkverkeer

Boodschappen, hobby's en sociale activiteiten vormen een groot aandeel van onze verplaatsingen. Maar ook het woon-werkverkeer speelt een belangrijke rol: het is verantwoordelijk voor een zesde van de verplaatsingen én voor 22 procent van de afgelegde kilometers. Of nog: het verplaatsingsgedrag van plattelandsbewoners wordt sterk bepaald door de plaats waar ze werken. En als je weet dat heel wat 'plattelandsauto's' bedrijfswagens zijn, is duidelijk dat ook de bedrijfswereld kan helpen om het verplaatsingsprofiel van het platteland bij te stellen.

Omwille van kostprijs, efficiëntie én duurzaamheid ruilen steeds meer bedrijven hun bedrijfswagens in voor flexibele mobiliteitsformules. Bedrijven als Belgacom, Accenture, PwC, Mobistar en GDF Suez voerden de afgelopen jaren een mobiliteitsbudget in, dat op maat van de werknemer wordt ingevuld afhankelijk van de woonplaats en de verplaatsingsbehoeften. Leasingmaatschappij Athlon Car Lease en de NMBS lanceerden enkele jaren geleden het Railease-programma. Dat combineert een bedrijfswagen met treintickets. Vorig jaar werd het aanbod uitgebreid naar bus- en tramtickets. Ook combinaties met fietsen zijn meer en meer in trek. Dat soort formules moet de werkstek alvast een stuk beter bereikbaar maken, ook voor plattelandsbewoners.

**In de volgende editie:
functioneel fietsen op
het platteland**

GLASTUINBOUW VINDT ZICHZELF OPNIEUW UIT

Tuinbouwcluster Stokstorm zet de toon

De Vlaamse glastuinbouwwereld staat op een keerpunt. De oplossing? Vereende krachten in een duurzaam glastuinbouwcomplex. In het drukbevolkte Vlaanderen is de zone tussen Deinze en Kruishoutem de aangewezen locatie voor het pilootproject Stokstorm. De eerste tuinbouwcluster in een reeks.

Stijgende energiekosten, strengere milieunormen en hogere eisen voor voedselveiligheid: in de glastuinbouw weten ze er alles van. Vernieuwing en schaalvergroting zijn daarom een must, maar daar zit net de angel. Glastuinbouw realiseert een grote toegevoegde waarde en zorgt voor heel wat rechtstreekse en onrechtstreekse tewerkstelling. De dynamiek van de sector stukt echter door een gebrek aan nieuwe vestigings- of uitbreidingsmogelijkheden.

Clustering als ruimtelijk principe

Wie een glastuinbouwbedrijf wil beginnen, heeft het vaak moeilijk om een vergunning te krijgen. Veel bedrijven liggen in verstedelijkt gebied, waar de grondprijzen blijven stijgen en waar er weinig ruimte is om uit te breiden. Buiten die zone staan overheden vaak huiverig tegenover het afleveren van vergunningen, omdat nieuwe bedrijven de schaarse open ruimte zouden aantasten.

Glastuinbouwzones zijn een nieuw ruimtelijk-economisch model, dat draait rond ruimtelijke clustering en intensieve samenwerking. Het zijn aaneengesloten terreinen, waar glastuinbouwbedrijven zich in alle rechtszekerheid kunnen vestigen. Ook zijn er gemeenschappelijke voorzieningen voor bijvoorbeeld energie en afvalbeheer. Door de clustering zijn lange en moeilijke vergunningsprocedures van de baan en is de stap naar innovatie en duurzaamheid minder groot. Voor heel wat bedrijven betekent dat het verschil tussen overleven en de duimen leggen.

Zoekwerk

In Nederland zijn glastuinbouwzones al enige tijd in opgang. Maar hoe moet het in het ruimtelijk chaotische Vlaanderen? “In het volgebouwde Vlaanderen vergt het op poten zetten van dergelijke projecten enig zoekwerk”, zegt **Evelyne Goemaere**, projectleider van de glastuinbouwzone Stokstorm bij de VLM. “De provincies Antwerpen, West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen zijn de belangrijkste glasteeltregio’s. De Vlaamse en provin-

ciale overheden faciliteren er de ontwikkeling van glastuinbouwzones. Niet alleen de beschikbare oppervlakte en een goede ontsluiting zijn van belang. Ook de omgeving moet achter het concept staan.”

Dé toekomst

Het Oost-Vlaamse Stokstorm doorstond de selectie. Op de grens van Deinze en Kruishoutem is een grootschalige glastuinbouwzone in opbouw, de eerste in Vlaanderen. Ook in de West-Vlaamse gemeenten Oudenburg en Roeselare, en het Oost-Vlaamse Beveren zijn ondertussen de plannen goedgekeurd voor de ontwikkeling van zulke complexen. Er staan ook projecten op stapel op gewestelijk, provinciaal en gemeentelijk niveau.

De toekomst van de glastuinbouw staat op het spel. Glastuinbouwcomplexen zien we als het antwoord op de moeilijkheden waarmee de sector geconfronteerd wordt. De glastuinder krijgt tegenwoordig nauwelijks nog vergunningen voor nieuwe serres. Bedrijven

verouderen en verdwijnen zelfs als ze de trends niet meer kunnen volgen. De vele kleinschalige, stookoliegestookte bedrijven hebben het erg moeilijk, en evolueren naar minder, maar grotere bedrijven met alternatieve energiebronnen.

Glastuinbouwcomplexen bieden niet alleen rechtszekerheid; ze zijn ook kostprijsefficiënt en duurzaam. Er wordt gebruikgemaakt van restwarmte, verwarming uit biomassa, WKK-technologie (warmtekrachtkoppeling), integraal waterbeheer, natuurlijke bestrijding en bestuiving, ... Mobiliteit en ruimtegebruik krijgen bijzondere aandacht. Bovendien ontstaan er nieuwe samenwerkingsvormen voor duurzame energie en watervoorzieningen, met partners van binnen en buiten de sector. De investerings- en exploitatiekosten zijn lager; de energiebesparing is groter. Er wordt werkgelegenheid gecreëerd en energie opgewekt die door huishoudens verbruikt wordt. Doordat de bedrijven geclusterd in het landschap liggen, is de ruimtelijke impact kleiner.

De familie Vlaemynck, eigenaar van Tomato Masters, investeert in de toekomst door samen met Het Groene Huis in het glastuinbouwcomplex te stappen.

Van teler tot facilitaire duizendpoot

Twee tomatenbedrijven, Het Groene Huis en Tomato Masters, slaan de handen in elkaar om het innovatieve totaalconcept van Stokstorm te realiseren. “Zo’n initiatief vergt een specifiek ondernemerschap”, aldus **Dirk Vlaemynck**, zaakvoerder van Tomato Masters bvba. “Eenzijds teren we op onze jarenlange ervaring, anderzijds investeren we in de toekomst en verdiepen we ons grondig in allerlei nieuwe aspecten. Een combinatie die werkt! Het energieverhaal hebben we bijvoorbeeld helemaal zelf in handen. Van de elektriciteit die onze gezamenlijke warmtekrachtmotor oplevert, verbruiken we 5 procent. De rest gaat naar zo’n 14.000 gezinnen.”

Open oproep

Ook de overheid werkt mee. De VLM kocht de nodige gronden aan; de provincie Oost-Vlaanderen maakte een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan (PRUP) op, met specifieke stedenbouwkundige voorschriften. Vlaams minister-president Kris Peeters stelde het project deze zomer voor aan het publiek. Evelyne Goemaere: "In 2010 organiseerde de VLM een open oproep naar clusters van glastuinbouwbedrijven, die geïnteresseerd waren om zich te vestigen op de site. We selecteerden twee bedrijven die intensief zullen samenwerken: niet de hoogste bidders, maar wel de duurzaamste ondernemingen. Die moeten aan verschillende voorwaarden voldoen, zoals de aanleg en het onderhoud van een buffer van tien meter met streekeigen planten, maximaal gebruikmaken van regenwater, zuivering van het drainwater ... Ook wordt de Stokstormbeek deels verplaatst en natuurtechnisch ingericht. Via een borgsom van een half miljoen euro garanderen de telers het duurzame karakter van hun project. Bij een positieve uitkomst na één jaar krijgen ze hun geld terug."

Startklaar

"Via een jobdag in november hebben we 25 vaste werknemers in dienst genomen. In de oogsttijd, rond april, zullen er nog 40 tijdelijke arbeiders bij komen. In de toekomst willen we zeker nog uitbreiden. Voor de verkoop en logistiek blijft de veiling een interessante formule. Helemaal zelfvoorzienend zijn we dus niet. Al kunnen hier rechtstreeks tomaten worden opgeladen; zo verkleinen we onze ecologische voetafdruk." De voordelen zijn legio, maar zijn er ook nadelen aan dat systeem? "De gedeelde verantwoordelijkheid en andere bedrijfsvoering schrikken sommige telers misschien af, maar wij geloven er rotsvast in", besluit Vlaemynck.

De Vlaamse glastuinbouw in cijfers

- Met zowat 2.000 hectare bevindt bijna de hele Belgische glasteelt (groenten en fruit) zich in Vlaanderen.
- De helft hiervan, 1.000 hectare, bestaat uit glasgroenten, met 590 hectare in de provincie Antwerpen, 287 hectare in West-Vlaanderen en 95 hectare in Oost-Vlaanderen.
- De teelt van glasgroenten bedraagt bijna 4 procent van de totale Vlaamse groenteoppervlakte, die 28.541 hectare telt.
- Glasgroenten bepalen 48 procent van de productiewaarde van de totale groenteteelt.
- Tomaten en sla zijn de belangrijkste glasgroenten.

Bron: Landbouwtelling NIS

Driesporenbeleid moet vestiging van serrebedrijven faciliteren

Vlaanderen wil zijn tuinbouwsector ruggensteunen met een driesporenbeleid:

1. Rechtszekerheid creëren voor glastuinbouwbedrijven op het vlak van ruimtelijke ordening, om een nieuw bedrijf op te richten of een bestaand bedrijf uit te breiden.
2. Specifieke ruimtelijke uitvoeringsplannen opmaken voor 'macrozones' voor glastuinbouw.
3. Werk maken van pilootprojecten voor glastuinbouw.

Minister-president Kris Peeters stelde het Stokstormproject op 18 juli 2012 voor aan het publiek.

LIEVE VERFAILLIE BE

“Ik breng de boodschap zonder franjes”

NAAM

Lieve Verfaillie

LEEFTIJD

49 jaar

DIPLOMA

Licentiaat rechten

JOB

Bemiddelaar
grootschalige Vlaamse
infrastructuurprojecten

BEDRIJF

Departement Mobiliteit en
Openbare Werken (MOW)

HOBBY'S

Gezin, koken, tuinieren,
boeken lezen

MIDDELT BIJ ONTEIGENINGEN

Sommige mensen gooien voor haar neus de deur dicht. Maar anderen doen graag een beroep op haar begeleiding. Lieve Verfaillie van de Vlaamse overheid bemiddelt bij onteigeningen. Ze weet wat het is om met slecht nieuws om te gaan. Een hondenstiel, denk je? “Nee, gaandeweg zien mensen in dat ik kan helpen.”

“Zodra er bij grootschalige infrastructuurwerken van de Vlaamse overheid sprake is van onteigeningen, is het mijn taak om alle betrokken bewoners en landbouwers persoonlijk op te zoeken. Momenteel zijn vooral de havenprojecten mijn biotoop. Ik loop systematisch alle deuren af. Dat heb ik in Doel gedaan, en nu doe ik hetzelfde in de havens van Antwerpen en Gent. Voor de ontwikkeling van de Vlaamse zeehavens en de natuurcompensaties die daarmee gepaard gaan, is grond nodig. Voor dat algemene belang worden woningen en landbouwgrond onteigend. Dat het individuele belang wijkt voor het algemene belang, is geen gemakkelijke boodschap. Maar het is wel de boodschap die ik aan alle betrokkenen breng, zonder franjes.”

“Dat sommige mensen vlakaf zeggen: ‘Wij hoeven u niet!’, begrijp ik. Als ik voel dat ik niet welkom ben, dring ik niet verder aan. Maar ik zeg wel: ‘Als u zich bedenkt, dan kunt u altijd bij mij terecht.’ Niet iedereen ziet me graag komen. Dat ik afgevaardigd word door diezelfde Vlaamse overheid die hen onteigent, maakt hen logischerwijs wantrouwig. Toch kan ik voor hen wel degelijk het verschil maken. Door procedures uit te leggen, duidelijkheid te geven over hun rechten en plichten, mee op zoek te gaan naar sociale huisvesting, noem maar op.”

Klare taal

“Het is geen gemakkelijke job, maar toch haal ik er voldoening uit. Ik begeleid de betrokken burgers en landbouwers persoonlijk bij hun zoektocht naar een nieuwe woonst of landbouwgrond. Ik maak hen wegwijs in de procedures, wat hen heel wat tijd en administratieve rompslomp bespaart. Samen zoeken we naar de beste oplossing. Als ik merk dat de mensen aan hun onteigening geen verbitterd gevoel overhouden, ben ik tevreden. Natuurlijk zullen sommige mensen zich blijven verzetten. Dat is begrijpelijk en dat moet je ook kunnen respecteren.”

“Mensen die te horen krijgen dat hun huis of grond onteigend kan worden, zijn heel onzeker: ‘Hoor ik tot de getroffen?’; ‘Wanneer valt de uiteindelijke beslissing?’; ‘Wat zijn mijn rechten?’; ‘Kan ik bezwaar indienen?’ Het is mijn taak om hen de achterliggende procedures uit te leggen. Ik maak hen wegwijs in vaktermen als MER (milieu-effectenrapport), LER (landbouweffectenrapport) en RUP (ruimtelijk uitvoeringsplan). Het liefst in klare taal. Neem nu een RUP: dat is een plan waarmee de overheid de bestemming van een gebied vastlegt. Zoiets kun je eenvoudig uitleggen als je een kaart laat zien met ingekleurde vlakken en toont dat die kleuren gewijzigd kunnen worden.”

Angst

“Minstens even belangrijk is een flinke dosis inlevingsvermogen. Degene die voor je staat, moet voelen dat je hem respecteert en zijn angsten en gevoelens begrijpt. Dat wil niet zeggen dat ik het algemene belang naar het individuele belang kan ombuigen. Wel probeer ik op een zo neutraal mogelijke manier uit te leggen waarom bepaalde beslissingen genomen worden. Nooit zul je me horen zeggen dat de geplande infrastructuurwerken een goed of een slecht project zijn. Ook als mensen veel tegenstand tonen, verbrand ik

nooit bruggen. Het gebeurt dat ook die mensen achteraf toch de weg naar mijn kantoor vinden.”

“Ik ben ervan overtuigd dat je met een persoonlijk gesprek veel meer bereikt dan met een infovergadering of een infoblaadje in de brievenbus. Veel mensen komen na zo’n infovergadering van een kale reis thuis. Ze beseffen dat ze er niet veel van begrepen hebben, maar zijn bang om ‘domme’ vragen te stellen. Tijdens een thuisbezoek kan ik op elk moment nagaan of de man of vrouw die tegenover me zit, alles begrijpt.”

Uniek in Europa

“Landbouwers worden vaak zwaar getroffen door grote infrastructuurwerken en door de compenserende maatregelen voor natuur die ermee gepaard gaan. Voor hen wil ik er als bemiddelaar ook zijn, samen met de mensen van de VLM met wie ik een goed geoliede tandem vorm. Via de grondenbank stelt de VLM ruilgronden ter beschikking. Onze activiteiten sluiten naadloos op elkaar aan. We wisselen zoveel mogelijk informatie uit, om zo te komen tot de best mogelijke oplossingen voor de lokale boer.”

“In een vorig leven was ik advocaat. Ik gaf les aan het opleidingsinstituut Syntra West. Toen al maakte ik er een erezaak van dat alle cursisten de stof begrepen. Die ambitie kan je gerust zien als de rode draad door mijn loopbaan.”

“De functie van bemiddelaar is in Europese context vrij uniek. Nederlandse collega’s reageren geïnteresseerd op de Vlaamse aanpak bij onteigeningen. Dat we in Vlaanderen in tandem samenwerken met individuele burgers om een uitweg te zoeken voor hun situatie, vinden zij erg inspirerend.”

[www.mow.vlaanderen.be/
bemiddelaar](http://www.mow.vlaanderen.be/bemiddelaar)

PLATTELAND 2.0

Een eigenwijze kijk op het wereldwijde platteland in Vlaanderen

Riekend Rustpunt

Aan het Sluis in Berlare kunnen fietsers en wandelaars even uitblazen bij het 'Riekend Rustpunt'. Het gebouw met die ronkende naam lijkt op een kapel, maar is eigenlijk een oude loskaai. De Heem- en Oudheidkundige Kring Berlare toverde het om tot een pittoresk mestmuseum. Dat dompelt je onder in de geschiedenis van het mesttransport over water van de stad naar het platteland. Je leert er meer over de vroegere mesthandel bij een bezoekje aan de tentoonstelling *Van stadsstront naar zandgrond*. www.berlare.be

Agriflanders overwintert in Gent

Stip 10, 11, 12 en 13 januari alvast aan in je agenda en maak je klaar voor de achtste editie van Agriflanders! De Vlaamse landbouwbeurs focust op de veehouderij in al haar facetten en de mechanisatie op erf-niveau. Agriflanders verwelkomt klein en groot, de professionele en de hobbyboer, kortom: iedereen die een voorliefde heeft voor dieren, planten en materiaal. De hoogmis voor de Vlaamse landbouw vindt plaats in Flanders Expo (Gent).

www.agriflanders.be

Over boeren en buren

Voor leuke boeren met buren, of boeren met leuke buren is er opnieuw het Boerenburenplan. Met dat initiatief kunnen landbouwers hun ideeën voor hun omgeving werkelijkheid zien worden. Na een geslaagde eerste editie in 2010 lanceren Cera en het Innovatiesteunpunt voor land- en tuinbouw nu opnieuw een oproep. Lokale verenigingen, sociale organisaties, jeugdbewegingen en scholen worden aangemoedigd om samenwerkingsprojecten op te zetten met boeren uit hun buurt. Alle creatieve, haalbare en duurzame ideeën zijn welkom. De tien beste projecten slepen 2.500 euro in de wacht. Wie geen project indient, kan innovatieve ideeën posten via Facebook 'Boerenburenplan' en zo mooie prijzen winnen.

www.cera.be

BV's geven **KLJ** frisse look

Er waait een frisse wind door de KLJ, de Katholieke Landelijke Jeugd. En dat wil men ook laten zien. In een filmpje verklaren vier Bekende Vlamingen, allen (ex-)lid van de KLJ, hun liefde voor de landelijke jeugdbeweging. Johan Vande Lanotte (vicepremier), Willy Sommers (schlagerzanger), Sara Dinneweth (wereldkampioen kickboksen) en Killian Overmeire (profvoetballer bij Sporting Lokeren) spelen de hoofdrol in een spot die de KLJ knap neerzet binnen een brede horizon. Ontdek het op www.klj.be

5500

Meer dan 5.500 mensen bezochten deze zomer de sensibiliseringstoer *Goed geboerd. Een portie landbouw op je bord!* van het beleidsdomein Landbouw en Visserij en het Vlaams Ruraal Netwerk. Op een ludieke manier kon je ontdekken hoe belangrijk de land- en tuinbouwers zijn voor ons dagelijkse voedsel. Het initiatief werd gesmaakt door jong en oud. Wie meer wil weten over de Vlaamse land- en tuinbouw of enkele typisch Vlaamse gerechten wil uitproberen, kan de brochure over *Goed geboerd* downloaden. Laat je alvast verleiden door Vlaamse asperges, konijn met pannenkoekjes en steak met stoofvleessaus en pastinaakpuree!

www.ruraalnetwerk.be

Welke toekomst heeft ons landschap?

Grote vrachtwagens boordevol diepvriesgroenten die over smalle, landelijke wegen scheuren ... Plattelandsbewoners zien het niet graag. Om de ontwikkeling van de agrovoeding in de regio rond Roeselare te verzoenen met een betere ruimtelijke kwaliteit van het landelijke gebied, heeft de VLM twee toekomstbeelden voor het landschap opgesteld. Benieuwd? Kijk op www.westvlaamsehart.be en klik door naar *Stad-land-schap > Landschap > Landschapsvisies voor 't West-Vlaamse hart*.

e-voorkooploket

Sinds 1 oktober kun je dankzij de VLM via een elektronisch loket direct uitpluizen of op een onroerend goed een recht van voorkoop rust. Ook het aanbieden en uitvoeren van het recht van voorkoop wordt een pak eenvoudiger. Bovendien kunnen particuliere kandidaat-kopers, landbouwers of ondernemers nu via het geoloket (AGIV) snel opzoeken of op een perceel een voorkooprecht geldt. Vlaams minister Joke Schauvliege: "Het e-voorkooploket is voortaan de enige manier om voorkooprechten aan te bieden en uit te oefenen. Dat e-loket maakt komaf met de tijdrovende procedures en zorgt voor een verregaande administratieve vereenvoudiging. Dat toont aan dat beleidoverschrijdende samenwerking rendeert en goede resultaten oplevert." www.vlm.be

Nieuwe outfit voor boswachters

De eekhoorns hebben het al gemerkt: de Vlaamse boswachters zitten sinds dit najaar in het nieuw. Zij ruilden hun oude kostuum in voor een moderne, strakke én vriendelijke outfit met bruine en beige tinten. "Een bewuste keuze, want de hedendaagse boswachters zijn gastheren die de bezoekers met open armen ontvangen. Hun bos- of natuurgebied is een klein bedrijf geworden, met verschillende aandeelhouders, dat op een moderne manier wordt gerund. Hun kledij straalt dat nu ook uit", aldus Marleen Evenepoel, administrateur-generaal van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB).

www.natuurenbos.be

Biodiversiteit in landbouwgebied: wat kan beter?

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) stelde op 7 december het *Natuurrapport Beleidsevaluatie 2012* voor aan pers en publiek. Daarin balt het INBO op een toegankelijke manier de resultaten samen van zijn onderzoek naar biodiversiteit in landbouwgebied. Hoe kunnen beheerovereenkomsten de biodiversiteit een boost geven? Hebben die gesubsidieerde maatregelen ook effect? En hoe kan het beleid bijgestuurd worden? Lees de publicatie en bekijk het filmpje op www.inbo.be.

“IEDEREEN KAN EEN SCHELDEHELD

VLAAMSE OVERHEID STEUNT 'HELDENDADEN' IN SCHELDE- EN RUPELSTREEK

V.l.n.r.: Jan Dehaes, Stijn Van Belleghem, Tim Meys, Lies Vissers en An Colaes

De Schelde heeft in de loop van de geschiedenis heel wat helden voortgebracht. Maar vandaag staan nieuwe, moderne Scheldehelden klaar. Zij zetten zich in voor een betere leefomgeving rond de levensstroom die de Schelde vandaag voor Vlaanderen nog steeds is. Die helden verdienen erkenning en ondersteuning, vond minister-president Kris Peeters, bevoegd voor Plattelandsbeleid. Hij lanceerde een oproep naar moderne Scheldehelden in het kader van het plattelandsproject Schelde-Landschapspark.

Straatgesprekken en weblog

Het project 'Scheldehelden' wil de bevolking van acht Antwerpse gemeenten die een band hebben met de Schelde en de Rupel, mee laten denken over én werken aan het verbeteren van de open ruimte in hun buurt. Het doel: het leven, wonen en werken rond de rivieren nog aangenaam maken. Diezelfde gemeenten zijn, samen met een aantal Oost-Vlaam-

se gemeenten, verenigd in het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Schelde-Landschapspark: Bornem, Puurs, Sint-Amands, Hemiksem, Schelle, Niel, Zwijndrecht en Brasschaat.

Projectleider **Eddy Vermeerbergen** van de VLM: "De Schelde en de Rupel spelen een belangrijke rol in de open ruimte van het gebied. Die levensaders staan centraal in het project. Maar eigenlijk gaat het over een brede waaier van thema's die op het platteland spelen. Landschap, natuur, landbouw, maar ook stilte, plaatselijk ondernemerschap, duurzame energie, recreatie, ... Er hoeft dus niet direct een link te zijn met de rivier zelf."

"We mikken met die actie niet zozeer op de gemeentebesturen. Gemeenten konden in 2011 inschrijven op een eerste oproep naar projectideeën (zie p. 23). De oproep richtte zich naar gewone burgers, verenigingen, scholen, ... Iedereen kon ideeën inbrengen en zo een Scheldeheld worden."

ZIJN”

Een zelfplukboerderij die de lokale gemeenschap van lekkere seizoensgroenten voorziet, een fietsroute die wilde bijen een hart onder de riem steekt, buurtbewoners die een oude scheepswerf herstellen, ... Het platteland in acht Antwerpse Scheldegemeenten krijgt straks weer panache. Getekend: de plaatselijke Scheldehelden.

Via straatgesprekken, regiobijeenkomsten en een weblog ging men op zoek naar burgers en verenigingen met ideeën om hun buurt weer leven in te blazen. Een korf aan ideeën was het resultaat. Eddy Vermeerbergen: “Sommige voorstellen waren al heel concreet, en rijp om onmiddellijk op te starten. Die heldendaden krijgen nu ook financiële steun van de Vlaamse overheid. We zamelen dus niet alleen voorstellen in; we zorgen er ook voor dat er een plan van aanpak komt. Met wie kunnen mensen samenwerken? Hoe kunnen ze hun idee realiseren en financieren? Om die vragen gaat het bij Scheldehelden.”

Heldendaden en heldendromen

Heel wat ideeën – de heldendromen – zijn nog aan het kermen. Die verdwijnen geenszins in een vergeetboek. “Het zou mooi zijn als we de Scheldehelden levend kunnen houden door er een jaarlijks terugkerende actie van te maken. De

streek bruist van de inspiratie. Begin 2013 volgt een nieuwe oproep voor projectideeën over kindvriendelijke publieke ruimten en speelruimten in deze regio.”

Tijdens het oogstfeest op 7 oktober 2012 werden de Scheldehelden en hun heldendaden bekendgemaakt. Ook het ideeënboek met alle ingediende voorstellen werd voorgesteld. Negen uitverkoren heldendaden schieten in 2013 uit de startblokken: van ‘Beeldige Brugghoofden’ over ‘De grachten van Broeklei’ tot de ‘Emile Verhaeren fietsroute’.

Het project Scheldehelden is een initiatief van de VLM, in samenwerking met de acht betrokken gemeentebesturen en de intergemeentelijke samenwerking Schelde-Landschaps-park. Meer info vind je op www.scheldehelden.be.

Zoem-Zoem

Fietsen langs bijenhotels en bloemenweides

Heldendaad: een wilde-bijenroute door Sint-Amands, Puurs en Bornem, langs de bestaande fietsknooppunten. Op acht verschillende trekpleisters komen bijenhotels met informatieborden.

Scheldeheld: An Colaes

Vanwaar het idee om een bijenroute in te richten?

“Op het internet was ik op een artikel gebotst over de alarmerend hoge bijensterfte. Dat bericht raakte me echt. Daarom besloot ik om zelf de handen uit de mouwen te steken.”

Wat wilt u met dit initiatief bereiken?

“Met de bijenroute wil ik mensen informeren over het belang van bijen voor de mens. Bijen zorgen wereldwijd voor de bevruchting van meer dan de helft van onze bloemen en planten en 30 procent van de landbouwgewassen. Ik hoop met mijn project mensen warm te maken voor de bijen en de natuur in het algemeen. Gebruik voortaan dus minder insecticiden, zet bijen- en vlinderminnende planten in de tuin, maak of koop een bijenkastje, ... Zo geef je die nuttige insecten een duwtje in de rug.”

Hoe moeilijk was het om partners te vinden?

“Partners vinden die mee hun schouders onder het project zetten, was helemaal niet zo moeilijk. Door wat surfwerk, telefoontjes en mailtjes onder meer naar een opleidingscentrum voor langdurig werklozen, naar leden van Natuurpunt en de Gezinsbond en naar andere natuurliefhebbers, had ik snel een goede groep vrijwilligers bij elkaar.”

Buurtbewoners doen beekvallei openbloeien

Heldendaad: langs de Laarse Beek in Brasschaat planten buurtbewoners uit de wijk Het Leeg - De Rietbeemden streekeigen bloemen en bomen. Een wandelpad, plukbomen, picknickbanken, een uitkijkheuvel en infoborden nodigen uit om al dat moois van dichtbij te komen bewonderen.

Scheldeheld: Jan Dehaes van het Wijkcomité Het Leeg - De Rietbeemden

(B)ruisend riet

Hoe is het project geboren?

“Onze buurt is een dichtbevolkte wijk met bewoners uit uiteenlopende sociale klassen. Het gebrek aan open ruimte zorgt bij nogal wat bewoners voor stress, frustratie en overlast. Nog voor er sprake was van het Scheldeheldenproject, groeide er bij de buurtbewoners verzet

tegen een te grote uitbreiding van de bebouwde oppervlakte in de buurt. Dat leidde tot de oprichting van een buurtcomité, dat optreedt als woordvoerder van de wijk.”

Welk resultaat houden jullie voor ogen?

“Brasschaat staat weliswaar bekend als een parkgemeente, maar in onze wijk zijn er nog weilanden met koeien en Brabantse trekpaarden, en boorden met knotwilgen en spontaan groeiend riet. De woonuitbreiding bedreigt die laatste eilandjes open ruimte. Met ons project willen we de naam van de wijk eer aandoen en het landelijke karakter van de streek bewaren.”

Neuzen in het nautische verleden

Duik mee in de Benedenvliet

Heldendaad: de oever van de Benedenvliet, een afgesloten zijarm van de Schelde, beter toegankelijk maken voor recreanten, bewoners en andere gebruikers van de trage weg. Bij die inrichting krijgen niet alleen de uitzonderlijke natuurwaarden een boost. Er is ook aandacht voor het rijke nautische verleden van de vroegere scheepswerf.

Scheldeheld: Stijn Van Belleghem

Wat zijn jullie plannen?

“We gaan de natuur en het landschap versterken. Er komt een oeverwaluwand waar vogels hun nesten kunnen

bouwen. We planten streekeigen soorten en bestrijden exoten zoals de Japanse duizendknoop. Daarnaast willen we ook de relictten van de verdwenen scheepswerven opnieuw zichtbaar maken. En we versterken de beleving voor de gebruikers van de trage weg, onder andere door zichtassen te creëren rond de abdij van Hemiksem en de kerk van Schelle.”

Was het moeilijk om partners te vinden?

“Helemaal niet! Mede door het aanstekelijke enthousiasme van de medewerkers van Toerisme Rupelstreek-Vaartland waren we al snel met dertien projectpartners: gemeentebesturen, Natuurpunt Rupelstreek, Heemkundige Kringen, Erfgoedorganisaties, de cultuurdienst en de padvindsters van Schelle en Hemiksem en de provincie Antwerpen. Zij waren allemaal meteen overtuigd.”

Wat willen jullie bereiken?

“Dit prachtige stuk natuur met een rijk verleden verdient extra aandacht. Met ons project hebben we verschillende partners samengebracht en ieder zal zijn steentje bijdragen. Het zou mooi zijn als we de natuur weer kansen kunnen geven en dat mensen daarvan kunnen genieten.”

Zelfoogstboerderij Klein-Brabant

Scheldeheld: Tim Meys

Wat willen jullie met dit initiatief bereiken?

“We willen vooral een gezonder leefmilieu en gezonde groenten bieden aan de mensen van Klein-Brabant. De mensen genieten mee van het oogsten van verse groenten. Onze bedoeling is om een plek te creëren waar het hele gezin kan leren waar de groenten op hun bord vandaan komen. De plukkers worden gestimuleerd om mee te denken en mee het project verder vorm te geven. We denken bijvoorbeeld aan kookmomenten, infoavonden, ...”

Hoe maken jullie dat concreet?

“Ik volg momenteel de opleiding ‘biologische en biodynamische landbouw’ bij Landwijzer om de finesse van het biologisch boeren in de vingers te krijgen. Maar we staan nog voor veel uitdagingen, zoals het vinden van voldoende plukkers die in ons verhaal willen meegaan. Gelukkig steunt de transitiebeweging ons daarbij.”

Waar kijkt u het meest naar uit?

“Het buitenwerk, het verzorgen van de grond en groenten en het ontmoeten van nieuwe mensen, die elkaar inspireren om duurzamer te gaan leven: een mooie mix die onze buurt een boost geeft.”

Oogst zelf de groenten voor je avondmaal

Heldendaad: het oprichten van een plukgemeenschap van seizoensgebonden en biologisch geteelde groenten en fruit in Klein-Brabant. De consument koopt een oogstaandeel en oogst zelf zijn verse groenten, fruit en andere boerderijproducten. De bioboer plant de gewassen aan en verzorgt ze.

Berrenheibos in Schelle

Stortplaats wordt bos

Ook gemeenten worden Scheldehelden. In 2011 stelde minister Peeters bijna 189.000 euro ter beschikking van de Scheldegemeenten die kleinschalige, duurzame openruimteprojecten willen realiseren. Met het Berrenheibos viel Schelle in de prijzen.

De gemeente Schelle is gestart met de bebossing van een gesaneerde stortplaats. Samen met de VLM, het Regionaal Landschap Schelde-Durme, het Agentschap Natuur en Bos (ANB) en de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) werd een bebossingsplan opgemaakt. Het Berrenheibos (2 hectare) werd in januari 2012 aangeplant met inheemse, streekeigen boom- en struiksoorten. ‘Berren’ is Oudnederlands voor (af)branden; ‘Berrenheide’ betekent dus verbrande heide. Het Berrenheibos moet op termijn uitgroeien tot een mooi en toegankelijk bos van bijna 20 hectare tussen de woonkernen van Schelle en Niel.

CVBB EN VLM TEKENEN VOOR BETERE WATER

De VLM en het Coördinatiecentrum voor Voorlichting en Begeleiding van duurzame Bemesting (CVBB) gaan de komende twee jaar hun activiteiten nauwer op elkaar afstemmen. Dat voornemen werd bekrachtigd op 5 december met de ondertekening van een afsprakennota in aanwezigheid van Vlaams minister Joke Schauvliege. Voor de boeren is nu duidelijk bij wie ze terecht kunnen voor welk type bedrijfsadvies. “Onze finaliteit is dezelfde: een betere waterkwaliteit in Vlaanderen”, klinkt het bij beide organisaties.

Vlaanderen zet alles op alles om de ambitieuze Europese doelstellingen voor oppervlakte- en grondwaterkwaliteit tegen 2014 waar te maken. Om de doelen te halen zijn belangrijke inspanningen en nieuwe werkmethoden nodig in de landbouwsector. De Vlaamse overheid tekende een nieuw Mestactieplan (MAP4) en een flankerend beleid uit, dat zich onder meer toespitst op een betere begeleiding van de landbouwers. Heel wat landbouwers hebben het beheer van hun nutriëntenstromen, de nieuwe technieken en werkwijzen vandaag nog onvoldoende in hun vingers. En dat heeft zijn gevolgen voor de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Om een goede teeltopbrengst te realiseren zonder daarbij het water te vervuilen, willen de VLM en het CVBB de Vlaamse land- en tuinbouwers nu samen een duw in de rug geven. Mét een complementaire dienstverlening.

Elk met zijn eigen bril

Vanwaar het idee om te gaan samenwerken? Heel eenvoudig: het CVBB en de VLM vullen elkaar perfect aan. Beide willen ze landbouwers bewustmaken van de kansen die een milieuvriendelijk gebruik van mest creëert. De manier waarop ze dat doen, is opvallend complementair. Het CVBB coördineert sinds 2011 de werking inzake waterkwaliteit (flankerend beleid bij

MAP 4) van de Vlaamse praktijkcentra voor toegepast land- en tuinbouwonderzoek. Die praktijkcentra begeleiden landbouwers op teelt- en perceelsniveau, onder meer via bemestingsadviezen en bedrijfsbezoeken. In de probleemzones – de zogenaamde rode MAP-meetpunten met een nitraatwaarde van meer dan 50 mg/l – richt het CVBB lokale waterkwaliteitsgroepen op. Hierin verenigen land- en tuinbouwers uit een bepaalde regio zich om samen de problemen van de lokale waterkwaliteit op te sporen en te verbeteren. Tot hiertoe werden al zo’n 150 waterkwaliteitsgroepen opgericht, verspreid over heel Vlaanderen.

Ook de dienst Bedrijfsadvies van de VLM geeft advies aan de landbouwers. Zij het met een andere bril: de VLM-experts bekijken het bedrijf en zijn mestbeheer in zijn geheel, en minder op teelt- en perceelsniveau. Een prima complementaire werking dus, waarover de VLM en het CVBB nu duidelijke afspraken hebben gemaakt.

Elkaars werking versterken

Het doel van de complementaire werking: door een intensere begeleiding van de landbouwers, individueel of in groep, de waterkwaliteit helpen verbeteren. Het is dus heel belangrijk dat de landbouwers goed weten op welke diensten ze bij het CVBB en de VLM een beroep kunnen doen. Als de land-

KWALITEIT

bouwer bijvoorbeeld vragen heeft over of begeleiding wil bij de opmaak van een bemestingsplan op bedrijfsniveau, of advies wil over de optimalisatie van de bemesting op een bedrijf zoals het gebruik van staaftnames in het voorjaar, de inzet van vanggewassen, het beperken van najaarsbemesting, de uitrijperiode van mest, de bemestingstechniek of bodembewerking, dan stapt hij het best naar de VLM. Voor advies over de nutriëntenbehoeften van het gewas, bemestings- en teelttechnieken of mogelijkheden met groenbedekkers kan de landbouwer aankloppen bij het CVBB. Ook de glastuinbouw kan er terecht met concrete vragen. Via voorlichting willen de VLM en het CVBB bovendien elkaars werking versterken.

In vol vertrouwen

Het CVBB en de VLM nemen zich voor om kennis, ervaringen en creatieve ideeën met elkaar uit te wisselen. Dat mag landbouwers er echter niet van weerhouden om, in vol vertrouwen, een beroep te doen op hun diensten. Er werd immers bewust voor gekozen om geen bedrijfsgegevens uit te wisselen met de Mestbank noch door het CVBB, noch door de dienst Bedrijfsadvies van de VLM, om de vertrouwelijkheid van bedrijfsinformatie en de werking van de waterkwaliteitsgroepen niet te schaden. Landbouwers die voor advies komen aankloppen bij de dienst Bedrijfsadvies van de VLM of bij het CVBB, kunnen er dus zeker van zijn dat de besproken bedrijfsgegevens of afspraken niet voor controle gebruikt zullen worden. Advies is advies, controle is controle.

De afspraken tussen de VLM en het CVBB focussen niet alleen op de uitwisseling van kennis, maar zijn vooral gericht op concrete actie. Jaarlijks stellen beide organisaties een complementair actieprogramma op, waarbij ze de belangrijkste aandachtspunten vastleggen.

“Advies is advies;
controle is controle”

Toon Denys, gedelegeerd bestuurder van de VLM, en Bart Naeyaert, voorzitter van het CVBB, tekenen de afsprakennota VLM-CVBB, in het bijzijn van Vlaams minister Joke Schauvliege en Alexander Vercamer, gedeputeerde voor Landbouw in Oost-Vlaanderen.

Georges Van Keerbergen, lid van de raad van bestuur van het CVBB (Boerenbond): “Het nieuwe Mestactieplan vraagt veel van onze landbouwers. Daarom moeten we hen goed ondersteunen. Als stichtend lid van het CVBB geloven wij dan ook sterk in de noodzaak van de samenwerkingsovereenkomst met de VLM. Hun diensten zijn enerzijds verschillend, maar anderzijds ook heel complementair. En daarin ligt nu net de uitdaging van de samenwerkingsovereenkomst: de landbouwers duidelijk maken bij wie ze voor welke problemen of vragen terecht kunnen. Ik ben ervan overtuigd dat we de landbouwers zo kunnen motiveren om een beroep te doen op de gepaste begeleiding.”

Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur: “In sommige Vlaamse regio’s blijft de verontreiniging van het oppervlaktewater door meststoffen een probleem. Er zijn dus extra inspanningen nodig. Een van mijn acties waarmee ik de landbouwsector intensief steun, is de oprichting van het CVBB. Daarvoor wordt vanuit Leefmilieu jaarlijks 2,5 miljoen euro vrijgemaakt. Het CVBB zit dit jaar op kruissnelheid en focust in eerste instantie op de verbetering van de waterkwaliteit via de waterkwaliteitsgroepen. Maar om sneller betere resultaten te halen moeten we de landbouwers nog intensiever en efficiënter gaan begeleiden. De samenwerking tussen het CVBB en de VLM, die op bedrijfsniveau begeleiding biedt, is daarbij een must. Dat beide diensten gaan samenwerken, is een nieuwe stap in de goede richting.”

5X SAMEN VOOR DE BUURT

Gedaan met cocoonen, individualisme en 'elk 't zijn'!
Overal ter wereld rijpen ideeën en initiatieven om mensen opnieuw bij elkaar te brengen. En dan hebben we het niet over een avondje facebooken vanuit je luie zetel.

1. Samen klusjes ruilen

Meneer A kan goed koken maar heeft geen groene vingers, terwijl mevrouw B juist goed tuiniert maar geen ei kan bakken. Zij kunnen elkaar eenvoudig uit de nood helpen via LETS, kort voor Lokaal Economisch Transactiesysteem. Die ruilhandel ontstond in Canada en heeft nu de hele wereld veroverd. De deelnemers betalen elkaar niet met geld, maar met een zelfbedachte munt. Zo klussen Mechelaars voor 'blussers', in Gent doen ze het voor 'stropkes' en de Oostendenaars ruilen hun diensten en spullen voor 'schelpen'. Het ruilsysteem is niet alleen leuk; het brengt mensen samen en leert hen een nieuwe definitie van 'winst' kennen. LETS-groepen vind je nu al onder meer in Aalter, Bierbeek, Brugge, Diest, Eeklo, Hasselt en Leuven. Wie volgt?

2. Samenwonen en toch weer niet

Steeds meer mensen stappen in een gemeenschappelijk woonproject, ook wel 'cohousing' genoemd. Cohousing geeft een modern alternatief voor dure bouwgrond en aparte woningen die te veel ruimte opsorpen, zoals in Vlaanderen. Het basisidee: iedereen heeft een eigen woning met keuken en badkamer, maar daarnaast zijn er ook gemeenschappelijke ruimten, met eetzaal, tuin, wasplaats en soms zelfs sauna. De voordelen zijn legio: je behoudt je privacy, maar krijgt er een hoop sociale contacten bij. Je kunt voor elkaar koken en er is altijd wel een luisterend oor. Bovendien trekt cohousing de ecologische kaart met duurzaam bouwen, efficiënt energie- en waterbeheer, ...

3. Samen composteren

Een andere manier om te verbroederen met je buren is ... samen een compostpark runnen. In Aalst kunnen de bewoners van de Sint-Elisabethwijk met hun groenafval terecht in het buurtcompostpark 'Fiber'. Wie zijn gft-container inlevert, krijgt een speciaal afsluitbaar keukennemertje. Hiermee kunnen de omwonenden hun groenafval naar de compostbakken in het park brengen. Vier bewoners zijn sleuteldragers: ze houden het park open en zorgen dat alles goed verloopt. Ondertussen houden erkende compostmeesters een oogje in het zeil. De compostbakken worden meestal gekeurd en geoogst door de tuinhuurders uit het nabije ecologische volkstuinenproject 'Den Ajuin'.

4. Samen duurzaam boeren

Landbouw gedragen door de gemeenschap: het idee ontstond in de jaren 1960 en 1970 in Japan en Zwitserland en groeide uit tot een heuse beweging in de Verenigde Staten en Europa. Bij *community supported agriculture* of CSA slaan boeren en consumenten de handen in elkaar, met één doel: een veilige en duurzame voeding. Enerzijds krijgen consumenten inspraak bij de bedrijfsvoering; boeren kunnen anderzijds rekenen op een stabiele afzetmarkt. Ook in België kreeg CSA voet aan wal. In 2007 ging het eerste project van start: Het Open Veld in Leuven. Ondertussen telt Vlaanderen meer dan tien CSA-boerderijen.

5. Samen online voor een aangename buurt

Wil je je buren beter leren kennen, of online met hen bijkletsen? Dan is Streetpage misschien de oplossing. Via dat online communicatieplatform kun je je buren ontmoeten, buurtfeestjes en barbecues organiseren, een babysit vinden, samen op museumpad gaan of taalcursussen aanbieden. Hoe werkt het? Streetpage heeft voor alle straten een website gemaakt. Je kunt je aanmelden op een deelforum dat enkel voor jouw straat bestemd is. Daar kun je dan berichten posten of lezen. Facebook in het klein? Een vergelijking die de beheerders niet echt smaken: "Beter 50 echte buren dan 500 valse vrienden."

A photograph of a woman and a child sledding down a snowy hill. The woman is wearing a purple jacket and a white hat with pink flowers, and the child is wearing a grey jacket and a blue and white striped hat. They are both smiling and have their arms outstretched. The background is a dense forest of snow-covered trees.

Winter

gelach en geschreeuw
van kinderen in de sneeuw.
geen vries van binnen.

| Herman Van Rompuy |
voorzitter van de Europese Raad